

INFORMACE O CHARTĚ 77
č. 4 - od. 1. do 20. března 1978

SDELENÍ CHARTY 77 ZE DNE 28. ÚNORA 1978

Počátkem ledna t.r. vznikla mezi ženami z řad signatářů Charty 77 myšlenka jít na ples. Nápad se rozšířil v rodinách signatářů a mezi přáteli a nebylo v něm nic jiného než chuť se pobavit ve společnosti lidí, kteří spolu prožili těžký rok. Náhodně byl vybrán ples železničářů, který se měl konat 28.1. v Kulturním domě dopravy a spojů na Vinohradech. Velkový počet zájemců o ples ani počet účastníků není přesně znám. Umysl nebyl utajován a příprava spočívala jen v tom, že některé ženy si pořídily šaty. Pro některé z nich měl to být první ples.

Jak se termín blížel a k umyslu se připojovali další lidé, vznikla obava, že ples přitáhne pozornost jiných míst, obvykle špatně informovaných. Objevily se i výstražné anonymní dopisy. V jednom z nich se pravilo, že záměr bavit se společně tímto způsobem odpovídá ideji Charty 77, zvláště když se blíží výročí smrti prof. Patočky. Nemyslíme si, že tyto anonymní dopisy pocházejí z řad signatářů či přátel Charty 77. Je pravda, že poměry nás už všechny naučily zkoumat své přirozené jednání i s absurdního ~~klasického~~ pohledu, proto si umíme představit i přátelsky mírněnou otázku: "A proč jste museli jít na ples společně?" Odmitající absurditu odpovídáme: "A proč bychom nešli?"

Obrazem nenormálních poměrů je právě to, co z plesu udělaly orgány Státní a Veřejné bezpečnosti. Nebylo v silách účastníků plesu vyvolat takové pohoršení, jaké zorganisovaly tzv. realisační skupiny těchto orgánů. Dne 28. ledna 1978 se znova prokázalo, že policejní moc má zřejmě volnou ruku užít i velmi surových ~~zřejmě~~ způsobů k udržení politické segregace, která má jít do ~~všech~~ nejmenších detailů společenského života. Vlaatně nám všem, že železničářům i neželezničářům bylo policejně připomenuto, že není důvodu k plesání.

Kdo se zmíněného večera blížil k budově ÚKDŽ, viděl v okolních ulicích auta a hlídky VB i StB. U vstupu do budovy stáli pořadatelé, kteří pouhým

pohledem a kupodivu většinou správně rozeznávali signatáře Charty 77, odebírali jim vstupenky, vraceli jim vstupné a odmítali je vpustit se zdůvodněním, že prý si to železničáři nepřejí. Na ples se tak dostalo jen několik signatářů, kteří přišli buď dřív nebo hodně později. Ukázalo se, že zahájení plesu bylo o hodinu uspíšeno, o čemž byli interně vyrozuměni zaměstnanci pořádající organizačce železničářů, takže vyhledávání signatářů bylo ~~znamenitě~~ snadnější. Také návštěvníci, kteří byli v uplynulém roce na nějakém výslechu, poznávali mezi pořadatelem své vyšetřovatele.

Po 20. hodině se v předsáli shromáždil už větší počet lidí, kteří nesměli do sálu. Proti nim stála řada dvaceti až třiceti mužů, z nichž jen některí měli pořadatelské pásky. Na povel jednoho z nich - "Příslušníci vpřed!" - vykročili a z hrubými nadávkami začali lidí bit, kopat a vytlačovat je z budovy. Nikdo z napadených ~~znamenitě~~ nekladl krom slovního ohražení odpor. Přesto skupiny těchto "pořadatelů" prohádledovaly některé osoby až na ulici. Bity byly hlavně ženy a mládež.

Došlo též ke zranění. Pavel Kohout po ránu do hlavy utrpěl otřes mozku a upadl na zem. Dr. Daňa Horáková byla zraněna na páteři. Kohoutův pád chtěli "pořadatelé" svést na to, že prý je opilý, protože Pavel Kohout po ošetření na pohotovosti dal dvěstě na záchytka a nechal si preventivně odebrat krev. Dr. Daňa Horáková, když byla napadena civilistou, požádala přítomného ~~znamenitostky~~ příslušníka VB aby jej zmístil. Ten to chtěl udělat, ale ostatní civilisté mu to fyzicky znemožnili.

Příslušníci VB v uniformách po celou dobu jenom přihlásili k násilnostem nebo na výzvu můžů v civilu zasahovali proti návštěvníkům plesu. Jeden příslušník VB legitimoval takto Otku Bednářovou a dal ji odvést. Nato se několik jejich přátel nabídlo za svědky, že se ničeho nedopustila. Příslušník VB jejich svědectví odmítl přijmout s odůvodněním, že to může být vykonáno jen v místnostech oddělené VB. Když tam přišli, jednalo se s nimi jako se zadrženými a nesměli opustit budovu.

Při těchto událostech byli zadrženi Pavel Landovský, Václav Havel a Jaroslav Kukal. Na všechny

tří byla uvalena vazba a jsou tedy už měsíc ve vězení. Svědkové událostí se shodují v tom, že nikdo z nich se nedopustil ničeho, co by dávalo k takovému zákroku podnět. Václav Havel dokonce požádal, aby směl jít s Pavlem Landovským a svědčit mu, a teprve v prostorách Bezpečnosti se ze svědka změnil v zadrženého. a pak obviněného. Zvláštní je případ dělníka Jaroslava Kuhala. Při výměně vstupenek za peníze požádal ho jeden z pořadatelů, aby se legitimoval, vzaú jeho občanský průkaz, roztrhl jej a pak ho s odůvodněním, že jej má poškozený, nechal odvést.

V těchto třech případech se vede prokurátor-skké vyšetřování, které jeví určité stopy objektivity, proto nechceme předbíhat s konečným usudkem. Jisté ovšem je, že už zase jsou tři lidé nevinně ve vězení. Proto se ustavil výbor pro osvobození těchto lidí. Vzal si za úkol shromáždit svědectví o průběhu plesových událostí, vypracovat zprávu a předložit ji odpovědným úřadům i veřejnosti.

Charta 77 vznikla s cílem upozornovat na případy porušování zákonů a omezování občanských a lidských práv. Nemá sama méřnost zařídit jejich dodržování. Případů, které si zasluhují kritiky a nápravy je totik, že nikdo nepotřebuje uměle k nim vytvářet nové. Proto nevyhledáváme srážky s Bezpečností. Alw můžeme také, jen abychom vyhověli zvláštním přání Betpečnosti, sami si vstřícně zapovídат i tak prosté přání, jakým bylo přání ~~základní~~ zatačit si na veřejně oznameném plese?

Signatáři Charty 77 se neřídí žádnými organizačními pravidly či pokyny. Mohou jako jednotlivci nebo ve skupinách zaujmít vlastní a velice rozličné postoje ke své životní situaci. a reagovat různě na události. Je úkolem lidí, kteří na sebe svéhli monopolní odpovědnost za celý život společnosti, aby pracovali k poměru, v nichž bude každý občan mít možnost konstruktivně užít dvých schopností a sil, vzdělávat se i bavit.

Prof.dr.Jiří Hájek, DrSc., mluvčí Charty 77
 Marta Kubíšová, mluvčí Charty 77
 dr.Ladislav Hejdánek, mluvčí Charty 77
 ooooo00000ooooo

Prezident ČSSR dr. Gustáv Husák Praha 9. února 1978
 Praha - Hrad

Pane prezidente,

nepochybně víte o tom, že 28. ledna večer byli při příchodu do Ustředního kulturního domu Železných v Praze provokativně a protizákonné zadrženi V. Havel, P. Landovský a J. Kukal.

Kdyby se nejednalo o svobodu lidí, mohla by tato záležitost mít charakter začínající očklivé kriminální grotesky.

Máte jistě v paměti, že může být nejen směšná, ale i tragická. Proto Vás žádám, abyste se v souladu se svými právy a povinnostmi zasedl za okamžité propuštění uvedených čs. občanů.

Ivan Medek

oooooo0000ooooo

Výbor pro propuštění Václava Havla, Jaroslava Kuksala a Pavla Landovského sdělujem že všichni tři nezákonné obvinění a věznění občanů byli 13. března 1978 propuštěni z vazby. Konstatuje tuto skutečnost s uspokojením a pokládá ji za důležitý krok k uznání jejich neviny.

Praha 14.3.1978

Výbor pro propuštění Václava Havla, Jaroslava Kuksala a Pavla Landovského.

Poznámka redakce: Vstupní prohlášení Výboru ve formě otevřeného dopisu Husákovu z 17.2.1978 jsme zveřejnili, stejně jako protesty Charty 77 a jednotlivých občanů, v minulém čísle Info o Ch. Podle posledních zpráv hodlá Výbor (ve složení Rudolf Battěk, Václav Benda, Jiří Dienstbier, Vlasta Chramostová, Ivan Medek, Gertruda Sekaninová-Čskrtová, Jaroslav Suk, Jan Vladislav a Jan Vodňanský) pokračovat v činnosti a dosáhnout očištění tří obviněných občanů.

ooooooooooooo

Dne 28.1.1978 jsme ve večerních hodinách jsme byli bezdůvodně zadrženi orgány StB poté, co jsme chtěli navštívit ples železničářů v UKDŽ v Praze a co nám to bylo znemožněno. Dne 30.1. jsme byli obviněni z trestného činu ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle § 156a a z trestného činu utoku na veřejného činitele podle § 156-2 tr. zákona a dne 1.2. jsme byli vzati do vyšetřovací vazby. Obvinění bylo proti nám vneseno na základě nepravidlivých výpovědí orgánů SNB a udajných pořadatelů plesu (mezi nimiž jsme poznali příslušníky StB) a

je zcela nepodstatné, což jsme při svých výsledích uvedli a což později potvrdila i řada civilních svědků. Dne 13.3., tedy více než po čestti týdnech jsme byli s vazby propuštěni a tím, že budeme dále vydetektováni na svobodě. Chceme touto cestou poděkovat všem občanům v Československu i přátelům v zahraničí, kteří proti našemu neopodstatněmu obvinění a bezdůvodnému věznění protestovali. Vlásť chceme poděkovat Výboru pro propuštění V. Havla, J. Lukala a F. Lendovského, který se ustavil v rámci Charty 77. Dovoliváme se, že dokumenty tohoto výboru, stř už byly odesány čs. orgánům nebo jinak rozšířeny, dokumenty vycházející z velmi objektivního a důkladného prošetření našeho případu, přispaly k našemu propuštění z vazby. Podle našeho názoru marnili tento výbor upřesnit, jakým se mohou ohlásit v naší souci legálně a konstruktivně angažovat i v jiných případech, kdy budou chovat podezření, že byl porušen zákon nebo že se někdo stal obětí bezpráví či neocenitelné svévolje. Doufáme, že i oficiální vyšetřování našeho případu odhalí posléze pravdu a že naše treatní stíhání bude zastaveno.

Václav Kowal, spisovatel Jaroslav Lukáš, členka
Ivan Lendovský, herec
V Praze 14.3.1978

oooooooooooo

KE KRÁTECKÝM POSTOJŮM JANA TESÁKA

V minulém čísle info o Ch jsme zveřejnili otevřený dopis historika Jana Tesáka náuvčímu Ch 77 J. Hájkovi z 20.2.1978. Jeho stanoviska vyvolala nejrůznější reakce; některé z nich mají písemnou podobu. V tomto čísle publikujeme v plném znění Hájkova odpověď a Hejdákovy list č. 5/26, ke stanovisku historika Luboše Kohouta a dalšímu názoru se chceme vrátit v příštích číslech. Používáme však publikovat záznam příslušných rozhovorů, které J. Hájek poskytl několika západním listům. Postrádáme Hájkova autorizaci, ověření správnosti jde všdy o překlad, někdy čivojí a dostatek místa. Proto čtenáře odkazujeme na tyto prameny:

Der Spiegel, č. 1/78, překlad první poloviny rozhovoru je v časopise Listy, únor 1978, č. 1, roč. VIII, str. 4 - 5, výtak z celého rozhovoru koluje v samostatnu.

Arbeiterzeitung z 1.2.1978/vydává SPO Videň/, titul "Nálež kresky za lidskými právy"; překlad koluje v se-

mizdatu (snad v plném znění); jde o interview, z něhož vychází Tesařova kritika;
Svenska Dagbladet, listopad 1977; celý rozhovor v překladu ze švédštiny publikují Listy č.1, únor 1978,
str. 29-31

oooooooooooooo

ODPOVĚĎ NA OTEVŘENÝ DOPIS DR. JANA TESAŘE

V Praze dne 2.3.1978

Vážený pane doktore,

zvolil jste pro své kratické připomínky k mým rozhovorům se zahraničními novináři formu "otevřeného dopisu.", i když podle mého mínění bylo jednodušší a produktivnější povědět si věci v přímém styku, poněvadž snad jde o vyjasnění věci a ne o polemiku pro polemiku. Takto Vám musím odpovídat stejnou cestou.

Poněvadž se zdá, že hlavním podnětem Vašeho dopisu byly "obavy z mezinárodního tlaku na dodržování lidských práv v zemích sovětského bloku, kterým může vést k zesílení represí proti domácím jejich obhájcům" (Vaše slova), a poněvadž ~~za~~ autorství těchto obav přisuzujete mě a v dalším sledu se snažíte vysvětllovat mé pohnutky, jakož i dokazovat jejich bezdějinnost a nakonec se bránit proti tomu, abych "nevnucoval mezinárodní veřejnosti představu", že tyto obavy a jejich pohnutky snad sdílíte i Vy - musím Vás ujistit, že v žádném z rozhovorů z eizími novináři jsem takové ohavy nevyslovil. Naopak, pokud z jejich strany byly v tomto směru položeny otázky, považoval jsme za správné a vhodné na ně neodpovídat, nýbrž ukazovat, že tak problém nestojí. Zřejmě jste nebyl správně informován o obsahu těchto rozhovorů a jistě jste nedostal k disposici jejich uplný text. To mi však ušetří povinnost Vám dokazovat, že mi nejde o to, dostat se do přízně současné mocenské garniturym do nějaké mocenské posice, nebo, že si uzurpuji právo vnucovat mezinárodní veřejnosti představy o tom, že Vy a kdo koli jiný má ~~nárok~~ jakékoli názory. (zvláště takové, které ~~jsou~~ nikdy nevy slovil).

Poněvadž někteří čtenáři Vašeho otevřeného dopisu mohli získat ne zcela přesný obraz o názorech a představách, jež byly základem toho, co ~~jsou~~ říkal zahraničním novinářům, popř. i sděloval jinak veřej-

nosti, dovolte ještě pár poznámek: 1. domnívám se, že podstatou Charty 77 je výzva k plnému, aktivnímu občanství: člověk v naší zemi by se něměl pokládat za poddaného, který se musí bát vrchnosti a bezpodmínečně ji poslouchat, nýbrž za občana, jenž má svá práva, uznávaná státní mocí, která ze své strany není vrchností, nýbrž soustavou orgán" a institucí ~~zakládajících~~ sloužících rozvoji společnosti a respektujících práva občana. K vyslovení této výzvy a snahy o její uskutečnění se sešli ve společenství Charty 77 lidé různých zájmů i názorů: je to tedy společenství plně pluralitní, neformální, demokratické. Jeho cíle vyjádřené v prohlášení z 1.1.1977 nezní zvlášť radikálně. Jeho úkol je prostý - prosazovat občanské vztahy a postoje v rozličných situacích, myužívat plně prostoru daného právního řádem i možností infrastruktury dané společnosti. ~~Skutečnost~~ Skutečnost, že držitelé moci a oficiální propaganda považovaly za nutné a vhodné reagovat tak iracionálně na vyhlášení těchto umírněných cílů a úkolů, svědčila by o tom, že v daném případě je považovaly za nebezpečnější než seberadikálnější slova a gesta.

2. Myslím, že ten, kdo žádá na moc, aby se přestala chovat vrchnostensky a respektovala to, co uznala v ustaně, zákonech i závazcích z mezinárodních smluv přijatých v procesu zmírnování nepětí, činí tak v přesvědčení či alespoň s nadějí, že se mu podaří přimět k tomu, aby takto nejdřív. Nevychází při tom z naivní, "bezdějinné" víry v "osvíceného vládce", nýbrž naopak z poznání, že tato moc není tak monolithická, jak by předpokládalo taková personifikující síň víra, že to jev či faktor složitější, v němž mají ulohu prvky mechanické i ideje, zájmy i sny konkretních lidí, že tato moc přes snahu oddělit se od vnějších vlivů a taku jim zůstává otevřena více než si přeje a že podléhá vývoji. Patřím k těm, kdo jsou přesvědčeni o tom, že ekonomicko sociální podstatě a potřebám rozvoje společnosti hlásící se k socialismu (i když ještě zatížené prvky socialismu cizími) odpovídá vývoj k demokratickému politickému systému, jak to ostatně ukázal náš rok 1968 a jak se tendenze tohoto vývoje projevují uvnitř mezinárodního komunistického hnutí i v samotných zemích Varšavské smlouvy a RVHP. Považuji iniciativy typu Charty 77 za činite-

le napomáhající těmti tendencím, i když se současná moc snaží o jejich potlačení. To, že jí odolávají a vynucují si postupně jakési uznání de facto, je potvrzením jejich pokrokového charakteru.

3. Píšete o "internacionalizaci" usilí o respektování lidských práv. Nevím, v čem vidíte důkaz, že lidé jako já ji nechťejí. Vidím ji ve faktu, že od konce Druhé světové války se uznává stále výrazněji, že respektování lidských práv je nerozlučnou součástí snah o mirově uspořádání světa, že se to odráží ve významných dokumentech jako ~~základní~~ Charta OSN a mnohé resoluce jejích orgánů, ve Všeobecné deklaraci i mezinárodních paktech o lidských právech. Úzké organické ~~základní~~ spojení lidských práv s procesem zmírňování napětí vyjadřuje závěrečný akt z Helsink. Znáte, co k těmto otázkám, k závaznosti těchto ustanovení a právu všech učastníků těchto paktů a dohod vyjadřovat se k jejich plnění kýmkoli a nichž bylo řečeno v dokumentech podepsaných mluvčími Charty 77. Býte také, jak ~~tiž~~ se tito mluvčí staví k podobným iniciativám jak na východě, tak na západě kontinentu. Okud jde o mě, ocenil jsem několikrát význam sympatií a podporu Chartě 77 ze zahraničí, přičemž ovšem považuji za nutné zdůraznit dialektickou jednotu usilí o dodržování lidských práv a procesu uvolňování v celku, jakož se i distancovat od těch, kdo projevují zájem a sympatie k Chartě 77 a ve skutečnosti jsou její snaže cizí, neboť ve svých projevech spatřují jen zbraň či nástroj směřující proti oné dialektické jednotě lidských práv a mirového soužití.

4. Myšlením Myslím, že vše to odpovídá zásadám, na nichž se shodují ti, kdo s plným pochopením a upřímně podepsali prohlášení Charty 77. Je možné, že některí z nich si myslí, že to je příliš málo. Myslím, že Charta ještě zdaleka nevyčerpala všechny možnosti pro své působení v dosavadních formách. To, myslím, nebrání nikomu v hledání nových forem a způsobu slučitelných ovšem se zásadami, jež jsme všichni podepsali v prohlášení z 1.1.1977. Pokud by někdo chtěl jít za tyto zásady či nad ně - jak to chcete pojmat - není jisté, zda jej tam budou ochotni následovat ostatní. Je to otázka, da by tu psal nešlo o něco jiného než je Charta 77. Nic nebrání růstu dalších iniciativ, kte-

ré by její úsilí rozšířily.

Jsou ovšem představitevné kroky a formy, v nichž by se toto úsilí zúžilo a mohlo by směřovat do ~~isku~~
isolace, působící škodlivěji než třeba represe. A jak nepovažuji za vhodné a učelné vyvolávat ~~zakáz~~ situace, vedoucí jen k represím, nepokládám za prospěšné ani učelné takové kroky, které vedou k isolaci.

Snad je jasné, že tyto názory nikomu nevnučují a že jsme ochoten o nich otevřeně a upřímně diskutovat s každým, komu se nelibí a kdo je ochoten se o nich bavit.

Upřímně a přátelsky

oooooooooooo0000000oooooooo

J. Hájek

DOPISY PRÍTELI
2. řada - 1978
list č. 5 (26)

Milý příteli,

Movídám se z tvého dopisu, že jste se Ty i Tví přátelé už seznámili s dopisem historika Jaka Tesaře prof. dr. Jiřímu Hájkovi, ale i s Hájkovou odpovědí. Píšeš, že také znáte opět interview Jiřího Hájka, ovšem v překladu. K tomu bych chtěl jenom poznamenat, že celkem spolehlivý je překlad interview z Arbeiterzeitungu, kdežto překlad ze Spieglu je bohužel značně zkrácen (a bohužel aniž to bylo poznamenáno). Doufám, že to bude brzo napraveno, neboť právě toto druhé interview je závažnější a je také převážným základem sporu. Myslím, že v celé záležitosti musíme od sebe odlišit a přímo oddělit stránku věcnou a stránku formální. Po formální stránce je Tesařův dopis velmi neuspokojivý a v několika směrech dokonce nehorázný. Nemyslím ovšem, že by bylo nějak zvlášť záslužné se touto okolností bliže zabývat. Autor totiž nevhodnou formou poškozuje především sám sebe a svou posici; to nasvěduje tomu, že nejde o promyšlené užití nečistých metod, nýbrž spíše o neobratnost, provázející silné rohoření. Morálně krajně pochybené odůvodnění "morálního oprávnění" autora zaujmout předkládané stanovisko představuje insinuaci, která nemůže nepřipomenout situaci před rokem (kdy ovšem insinuace přicházely z jiné strany), Tesařův dopis není ani rozborem, ani věcnou polemikou, nýbrž protihájkovskou agitací. Ve chvíli, kdy v očekávání brzké zelené postup některých

složek StB nabyl na hrubosti a kdy se mněží signály připravovaného útoku na Charty 77, se podobný čin musí každému jevit jako mimořádně protismyslný. Ale to vše jsou pouze periferní aspekty celé záležitosti. Podstatu vidím jinde: Tesařův dopis je příznačný ve svých obevách, že "Charta 77 ustrne na svých vnějších formách" a v důrazu na to, že je třeba "pokročít vpřed" a "postupně přecházet" k novým formám způsobům zápasu za lidská práva. Profesor Hájek je Tesařovi "umírněný" a tihne "ke konzervování daného stavu" (doufejme, že v rámci Charty 77 a ne v rámci etabluванého systému, i když ani to nelze vyloučit vzhledem k tomu, že Hájek a jeho "směr" je podezírána z toho, že se "nakonec přece jen dohodne s representací dnes vládnoucí" a že bude "přijat zpět dom strany a do vedení státu" -x tedy že na tohle je aspoň orientován). Sám sebe reprezentuje Tesař naproti tomu jak radikálně (alepoň to proklamuje; to, co piše, mi jinak moc radikální nepřipadá).

Záminku ke svému útoku hledá Tesař v tom, že mluvčí Charty 77 vyslovil v interview politické názory, aniž by výslově uvedl, že hovoří jen za sebe, žádá nakonec prof. Hájka, aby "napříště rozlišoval ve formulacích, zda hovoří jen za sebe, za svůj politický směr nebo za Chartu vcelku." Mám za to, že to je abytečné, neboť v interview nemůže žádný mluvčí hovořit "ex cathedra". Může mluvit o zásadách, cílech nebo stanoviscích Charty 77. pokud jde to výslově podotknout, ale ani v takovém případě jeho interpretace nemá oficiální charakter, neboť není žádným dokumentem ani sdělením v rámci běžného uzu. Naproti tomu je třeba trvat na plné svobodě mluvčích podržet si svobodu nejen v politické, ale také kulturní, estetické, náboženské, filosofické atd. orientaci. Jan Tesař uvodem podtrhuje, že Jířimu Hájkovi neupírá právo na jeho politické postoje; kdyby měl se této zásady držel, ukázala by se jeho agujace podstatně oslabena. Různost názorová není totiž v Chráte 77 žádnou novinkou; věděli jsme a víme o ní od samého začátku. Zatím jsme nepovažovali za nutné rozvíjet vnitřní názorové sporý soudřeďovali jsme se na to, co nás spojuje, tj. na to, co bylo vyjádřeno programově v prvním dokumentu Charty 77.

Nyní má tedy dle Tesařík dojem, že nadešel čas k polemikám. Je sice rozhodnut "bojovat za právo na svobodné vyjádření a uplatnění i těch názorů", které on sám považuje za "nejreakčnější" (z toho je zřejmé, že je ochotem respektovat takové eventuelní "nejreakčnější" názory v rámci Charty 77 - nechápu proč se pak považuje za radikála); nicméně v první řadě zaútočí na Jiřího Hájka a "jeho" směr. Bud proto, že v obojím právě onu krajní reakci vidí - nebo proto, že nebezpeční z této strany se mu zdá být větší než ze strany té největší reakce. Ale on to takhle neříká; bylo by to dost absurdní. Musí nějak zdůvodnit, že se do téhle zvláštní polemiky vůbec pouští. A tak svůj počin zdůvodňuje tím, že prof. Hájek má funkci mluvčího a že ji - jinými než jeho sňovy řečeno - tneužívá ke klamání mezinárodní veřejnosti tím, že své osobní názory a postoje vydává za názory veškerých signatářů. To je ~~maximální~~ ovšem postup krajně nepřesvědčivý, a vlastně nešikovný, jak jsem se pokusil ukázat. Nicméně nejzávažnější se mi zdá být ob-sahová stránka vlasrního sporu.

by se jednomyslně ukončit život Charty 77.) - Za druhé neodpovídá vůbec skutečnosti, že v současné době "nastává" zmíněné rozestoupení na umírněné, střed a radikály i v samotné Chartě. Především existovala různost stanovisek už na počátku; nálezí k nejspecifickějšímu charakteru Charty 77, že to není společenství lidí založených na stejných názorech, pojetích ani programech, a to politických ani jiných, nýbrž na jediných dvou principech, na nichž se shodli lidé jinak zcela rozdílného životního, duchovního, kulturního, politického atd. zaměření i společenského a profesionálního zařazení. Jedním principem je prosazování respektu k základním lidským a občanským právům každého jednotlivce ve všech rovinách a sférách společenského života; tento princip je universální, tak říkajíc všeobecný, neboť se obrací se stejnou výzvou ke všem lidem na celém světě a volá po jejich solidaritě a respektu k zákonům. - t.j. konkrétně k našim československým zákonům. Zajisté si dobré uvědomuji meze a problematicnost tohoto druhého principu; proto se jím budu spíše zabývat. Ale je stejně tak nepochybně, že Charta 77 jednoznačně vyhlásila hned svým prvním dokumentem, že hodlá ve svých aktivitách setrvávat v přísně zákonních mezech. To nemusí a ani ostatně nemůže být vykládáno jako nějaké konzervování statu quo. Existují zákonní cesty, jak mohou být upravovány ~~mezinárodní~~ existující zákony. K podobným upravám dochází nutně v každé společnosti. Naše společnost např. dnes stojí před poměrně rozsáhlými upravami celé řady zákonů (nevýjimaje ústavu) v rámci aplikace a konkretizace ratifikovaných mezinárodních paktů (viz ona dnes již proslulá stodvacítka, jak na to federální vládu i Federální shromáždění upozornila svým rozsáhlým dokumentem č. 14 Charta 77). Naše československé zákony ve své většině nejsou špatné a je možno z nich vycházet; jejich formulace jsou však často příliš "gumové", nepřesné, víceznačné - a mají příliš mnoho ještě gumovějších vyjímek. Daleko vážnější skutečnost, že se fakticky málo dbá na jejich dodržování a že právě státní orgány projevují málo vůle k jejich

stejné aplikaci na všechny občany ~~zákonu~~ republiky. Ideologicky se to zdvoňuje jako třídní aplikace zákonů, ve skutečnosti to však dává prostor pro libovolný postup kohokoliv, kdo se z někomu z mocných znelíbi. Právě proto má jednoznačný a neproblématický důraz na zákonnost přinejmenším v naší situaci /sám nám ovšem zato, že nejenon v naší situaci/ své hluboké oprávnění. Připouštím, že v ojedinělých případech může se ukázat jako vhodná či dokonce nezbytná metoda tzv. občanské neposlušnosti; klasickým případem byly např. protestní pochody k moři, při nichž Indové kdysi masově porušovali zákon o solné daní. Pokud by k něčemu takovému chtěli sáhnout občané v naší zemi, mohou tak učinit v podobě zvláštní občanské iniciativy, ale mohou tak činit na základě Charty 77 a v jejím rámci. Dokonce i v případech, že vůbec nejde o porušení nějakého zákona anebo překročení nějakého platného předpisu, ale o pouhé uplatnění konkrétního zákonného občanského práva v praxi, nemůže být podobná iniciativa chápána a vyhlašována za aktivitu Charty a nemůže a nemá se Charty ani dovolovat, nýbrž může a může se dovolovat přímo zákonu, jimiž je zmíněné občanské právo zaručeno. Tak např. náleží k právu každého československého občana odcestovat nebo dokonce se vystěhovat na omezenou dobu či natrvalo do ciziny; toto právo je soustavně zkracováno a porušováno postupem našich úředů, což bylo a bude právem předmětem kritiky ze strany Charty 77. Ale to vůbec neznamená, že by vystěhování z republiky nebo cestování do ciziny mohlo být považováno za iniciativu nebo aktivitu Charty 77. Podobně neoficiální vzdělávací kroužky nebo studijní týmy se mohou dovolovat našich zákonů /včetně ratifikovaných mezinárodních paktů/, ale ne-představují aktivitu samotné Charty 77, nýbrž jsou zvláštní občanskou iniciativou.

Je-li Charta 77 provázena velkou názorovou rozdílností signatářů od samého počátku, nelze pochopitelně tuto rozdílnost dnes považovat za doklad toho, že "se naše společnost pozvedá a zase začíná politicky kultivovat". Soudím, že spíše opak je pravdou. Zdravý rozum a zdravé normální reakce většiny občanů nelze zaměňovat za politickou vyspělost a plotickou vzdělanost. Charta 77 má nekvalifikované sympatie většiny občanů prostě jen jako kritik stavu, který se většině občanů zajída. Vlastní, hlubší smysl Charty 77

však není dost chápán, v tom se nemylme. Je leckdy málo chápán i ze strany některých signatářů. S odzbrojující naivitou k nám nezříška přicházejí signatáři s nadějí, kterou musíme bohužel zklamat. Lidé, kteří se rozhodli opustit Československo, opatřili si všechna možná potvrzení, doložili jimi svou žádost a byli odmítnuti s tím, že jejich vystěhování "není v souladu se státními zálogy" - tito lidé tedy přicházejí, aby se odvolali na Chartu 77 a vyžádali si naši pomoc. Lidé nepráven odsouzení přicházejí požádat, abychom jim zjednali nápravu. Příbuzní nevinně odsouzených se k nám obracejí, abychom v beznadějných případech "něco udělali". Atd. atd. A když se dozvědí, že my jsme na tom prakticky stejně jako oni, jsou často zklamáni: k čemu je Charta 77, když neuvalí pomoc? Ani je nenapadne uvažovat, co by oni sami mohli udělat pro jiné postižené, chtějí najít instanci, k níž je možno se obrátit a která by to "zařídila". Mezi takovými lidmi mají ovšem radikální řeči všechné publikum. Kritika "unírných" a "reakcionářů", zrádcování těch, kteří se údajně chtějí separátně "dohodnout" s vládnoucí reprezentací, podtrhování nebezpečí, že "ustrnene na nynějších formách", zdůrazňování nutnosti "pokročit vpřed" a malování zářných cizozemských vzorů/ atž už číských, jugoslávských, maďarských nebo nejnověji polských/ atd. - to všechno je jen pokleslý radikalistický žargon, který má ke skutečné radikálnosti na hony daleko. Chce-li kdo být vskutku radikální, musí jasně označit svůj cíl a přesněji vymezit prostředky, jimiž se k němu chce dostat. Stanovil jsem si neselhávající životní zásadu: když někdo vyhlašuje nutnost změny, zejména revoluční, ale neřekne přesně, čeho konkrétně chce tou změnou / byť seberevolučnější/ dosáhnout, je to s největší pravděpodobností podvodník. A druhou nouzou se stalo: když někdo dosti zřetelně ukáže cíl i cestu k němu, pohraje si trochu s jeho formulacemi a hledán se usilovně dobrat až k těm předpokladům, bez nichž jeho program neobстоjí a které nebyly zřetelně vysloveny. Leccos vypadá na dálku pěkně, ale při takovém podrobnějším ohledání se objeví těžké vadny na kráse.

Co vlastně říká Jan Tesař pozitivně? Je pro politickou pluralitu, chce změnu daného stavu, odmítá kompromisy s vládnoucí reprezentací, je pro internacionálizaci "našeho" zápasu, je radikál, líbí se mu postup Poláků. To je hodně skrovná základna pro nějaký politický program, a o to větší základna pro jakoukoliv kritiku jiného programu nebo stanoviska. Nemyslím, že by nebylo možné mít kritické připomínky ke stanoviskům a formulacím Jiřího Hájka.

Jsem s ním v užším kontaktu teprve něco přes půl roku a už mnohokrát jsem s ním nesouhlasil. Nesouhlas se může zakládat také na neporozumění; dnes mu rozumím víc než třeba na podzim. Nevidím jen jeho stanovisko, ale pomalu také začínám chápat jeho motivy. To ještě neznamená souhlas, nesouhlasím většinou dál, ale jsem schopen spíš respektovat jeho přístup. Tohle všechno mi u Honzy Tesaře naprostě chybí. Prohlásil sice ve svém dopise, že jeho ctižádostí je "postihnout kontury budoucnosti" a dokázat vyjádřit pravdu", ale nějak mu to alespoň v tomhle případě nevychází; v jeho textu nalézám mnohem víc afektů a mnohem méně faktu, než jak by se na historika slušelo. Musím však zároveň přiznat, že v leccem také jemu rozumím a že některé jeho motivy mi nejsou jen srozumiteLNÉ, ale že je dokonce sdílím. To Tě jako čtenáře dopisu může nejspíš překvapovat poté, co jsi dočetl až sem. Ale to je vlastně už jiná kapitola. Když jsem důkladně prohledl a proklepal Tesařův otevřený list prof. dr. Jiřímu Hájkovi, musím nyní neméně pečlivě prohlédnout a proklepat jeho obě interview. A to si nech do příštího dopisu. Tyto řádky bych však rád zakončil výkladem toho, co pozitivního znamená a i do budoucna může znamenat Charta 77, přestože toho k zármutku a zklaňání /a někdy i k zlosti/ řady lidí zrovna moc podnikat nemůže, jak jsem to ukázal./O tom jsem vlastně také psal, ale snad nebude na škodu se o to pokusit znova./

Moderní společnost je sužována obrovským nádorem, jímž je stát. Státní orgány totiž mohu-li cítovat Bdřicha Engelse z r. 1891, které si společnost vytvořila k obstarávání svých potřeb a svých společných zájmů, "se časem, ~~zákoník~~ sloužíce svým vlastním zájmy, proněnily ze služebníků společnosti v její pány". Engels považuje tuto dosud ve všech státech probíhající "proměnu státu a státních orgánů ze služebníků

společnosti v pány nad společností" za nevyhnutelnou, ale za stejně nevyhnutelném považuje také "rozmetání staré státní moci a její nahrazení novou, vskutku demokratickou". "Ve skutečnosti však stát není nic jiného než mašinerie na potlačování jedné třídy druhou třídou, a to v demokratické republice o nic méně než v monarchii. V nejlepším případě je stát zlem, které zdědí proletariat, zvítězivší v boji o třídní panství; zvítězivší proletariát bude muset právě tak jako Komuna co nejrychleji odříznout nejhorské stránky tohoto zla, dokud pokolení vyrostlé v nových, svobodných společenských poměrech nebude s to celé to státní haraburdi vyhodit." O dvacet let dříve viděl Karel Marx ideál v tom, že veškeré "vyučovací ústavy jsou bezplatně otevřeny lidu a zároveň očištěny od jakéhokoli vněšování státu a církve"; čímž je "školní vzdělání nejen učiněno přístupným každému, nýbrž věda sama /je/ zbavena okovů, jimž ji poutají třídní předsudky a vládní násilí" podtrhl jsem ja. Citují klasiky, abych presvedčil také kolegy maristy: Marx i Engels nenechávají omezení státní moci na starost daleké budoucnosti, nýbrž počítali s "odříznutím nejhorských stránek těhotného zia" v co jejkratší době po třídním vítězství proletariátu. Bohužel ani jeden z nich neuvažoval dost zásadně o tom, že nikam nepovede, když zlo staré státní mašinérie bude zlikvidováno a nahrazeno zlem nové státní mašinérie. Neuvědomovali si, že při vyhazování "celého toho státního haraburdi" se tu naskytá otázka, kdo to haraburdi má vlastně vyhazovat a jak. Použije-li se k tomu moci a mocenských prostředků, máne tu okamžitě novou státní mašinérii, nové zlo. Dábla nelze vyhánět Belzebubem. Zatlačení státního aparátu a užší vymezení jeho kompetence predstavuje jeden z největších úkolů a také problém moderní společnosti. Nikdy se nemůže zdářit provést to najednou, ale je třeba počítat s pomalým postupem krok za krokem. Nemůže to být prováděno silou a mocí, nýbrž cílevědomou a neunáležející rezistencí každého jednotlivce. Cílem není likvidace státu /ta by mohla přinést jen znatek/, nýbrž ustavení a soustavné posílování společenského prostoru, který bude vynášat ze státní pravomoci, bude chráněn před vněšováním státu /církve, strany atd./, bude zbaven okovů vládního násilí. A právě tento prostor chce Chřta 77 pomáhat ustavit,

postupně rozšířovat a střežit. A to je program pro celé lidstvo, pro celý svět.

Iván Ladislav Hejdánek
V Praze 2.3.1978 Na vědomí: dr. J. Tesař, dr. J. Hájek

oooo0000oooo

FEJETONY došlé do redakce Info o Ch:

Jaroslav Matka: Kočičky 1.3.1978

Daňa Horáková: Muže ples 9.2. 1978

Makladatelství PETLICE vydalo v březnu 1978 seznam knih Petlice, které vyšly za poslední dva roky s pořadovými čísly 51-106. V edici Petlice vycházejí hry, povídky, fejetony, verše, romány, eseje, studie, recenze a j. Je průkopníkem českého literárního srozumění 70. let. S nastávajícím prvním jarním číslem přejeme mnoho záaru do dalšího ročníku.

oooo0000oooo

Charta 77: O KAŽDÉM PŘÍKŘÍ SE BUDĚ VĚDĚT A NEBUDE ZAPOMÍNUTO

Dopis Federálnímu shromáždění ČSSR, generálnímu prokurátorovi ČSSR, České národní radě a ministru spravedlnosti ČSSR

Vedeni pocitem spoluodpovědnosti za dodržování základních lidských práv v naší zemi usilujeme již více než rok o naplnění a realizaci těch závazků, které čs. státní orgány na sebe vzaly ratifikací mezinárodních dokumentů publikovaných ve sbírce zákonů ČSSR č. 120 ze dne 13.10.1976. V této činnosti jsme neustali ani když se naše úsilí setkalo s odmítavým postojem a mnohdy i represí ze strany oficiálních míst. Vytvořila se tak situace, kdy se na Chartu 77 obracejí občané z různých míst republiky se žádostmi o pomoc v případech osobních krivd či bezpráví a očekávají nápravu, kterou se jim nepodařilo dosáhnout žádoucí jinou cestou. Velice si vážíme této důvěry, nemáme však zákonné možnosti komplexně přešetřovat takové případy a zjednat nápravu.

Rozhodli jsme se proto, že budeme žádat příslušné státní orgány o přešetření případů, u nichž se na základě nám dostupné dokumentace donutíme, že došlo k porušení platného právního řádu. Chceme tak činit veřejně, aby občané naší země mohli sledovat toto úsilí

a aby se dle svých sil a možností mohli spolupodílet na z jednání nápravy. Chceme, aby v naší zemi nebyly "neznámé" případy porušení zákonů, aby lidé věděli, že o každém příkoří, třeba způsobeném místními orgány, která se stane jim nebo jejich spoluobčanům, se bude vědět, že nebude zapomenuto.

XXX

V tomto dokumentu déváne státním orgánům i veřejnosti k dispozici informace o případech soudního i minosoudního postihu proti šesti občanům. Ani jeden z nich nebyl signatářem Charty 77. Pět z nich však bylo postiženo v souvislosti s ní - a jeden z nich již nežije.

Pro autorství prohlášení Charty 77 nebyl formálně trestněprávně obviněn a vězněn žádný z jeho mluvčích nebo těch, kteří svůj souhlas s jeho obsahem stvrdili svým pospisem. Je tonu tak proto, že ani přes veškeré úsilí se nepodařilo v obsahu Charty najít nic, co by bylo možné označit za trestné. O to více se nás dotýká trestní stíhání a věznění našich spoluobčanů za projevy solidarity s Chartou, za přechovávání jejího prohlášení a ostatních dokumentů nebo za snahu seznámit s jejich obsahem nejbližší veřejnost. Míra této represe svědčí o snaze některých státních míst zne možnit, aby se obyvatelstvo začalo chovat jako obec plnoprávných občanů, která se chce mimo jiné seznámit i s dokumentem, proti němuž oficiální místa i masové sdělovací prostředky vedly nevybírávou a ostudnou kampaně a který přitom musel být všem povinně odsuzován. Odsuzovaný text však musel zůstat textem přísně tajným a zakázaným.

Koncem roku 1977 prohlásil předseda čs. vlády JUDr. Lubomír Strougal na tiskové konferenci uspořádané u příležitosti jeho cesty do Rakouska ve Vídni, že v souvislosti s Chartou 77 nebyl a nebude nikdo trestně postižen. Nevylučujeme možnost, že předseda vlády nebyl přesně informován, avšak podle našich informací, které dále uvedeme, tonu tak není.

XXX

Okresní soud v Liberci odložil dne 24. července 1977/č.j. I T 409/77 Miloslava Černého, nar. 20.4.1930, k nepodmíněnému trstu odňtí svobody v trvání tří let. Podle obžaloby, zastoupené okresním prokurátorem JUDr. Josefem Turkem se M. Černý dopustil toho, že "...při příležitosti ilegálního rozšiřování pomluvačného

panfletu Charta 77 vlastnoručně napsal nejádří 12 letáků. V těchto letech po uvedení citátu z Františka Palackého a výzvě k částečnému o zveřejnění panfletu použil hrubé výroky o vládce ČSSR v tom směru, že se vůlka boji Chartu uveřejnit, neboť se ví, že by získala několiky stoupenec a národ by viděl, jaké z občanů čekají stroky".

Miloslav Černý v průběhu vyšetřování i před soudem durazně popřel, že uvedené letáky napsal a vydal v ulicích Liberce. Byl přesto odsouzen na základě tzv. nepřimých dоказů - při česovní prohlídce u něho byly zahájeny dvě tuby černého fixu a nápnáčky, dále výpisy z díla Františka Palackého a některé materiály Charty 77. Dále mu bylo prokazováno, že má zájem o "štavové vysílání stanice Svobodná Evropa" a na základě posudku kriminalistického ústavu v Praze bylo zjištěno, "že je pravděpodobné, že obžalovaný je písatelem hanlivých nápisů". "Výslechem občanů, kteří zahlédli auta vylepujícího plakáty", praví se dále v rozsahu, "byl zjištěn popis, který se rámcově shoduje s popisem osoby obžalovaného, s přihlášením k nepřesnosti vzniklém při nedostatečném osvětlení, způsobu oděvu nebo i vlivem úleku této svědku".

Soudní řízení proběhlo s vyloučením veřejnosti. Mohli se ho zúčastnit pouze dva nejbližší příbuzní M. Černého, kteří mimo jiné uvádějí, že ani jeden ze dvou svědků při konfrontaci M. Černého nepoznal. Tyto skutečnosti stačily libereckému soudu /senát ve složení: JUDr. Milada Rosenbergová - předsedkyně, Vladislav Huryň a Vladislav Žefra - zasedající/ k tomu, aby M. Černého usnal vším z trestného činu pobuření podle § 100, odst. Ia, za trest zákona a odsoudil jej ke třem letům vězení.

Miloslav Černý je nyní ve výkonu trestu v Plzni - Boroch za zcela nehumánních podnínků - od r. 1956 trpí těžkou podrázovou epilepsii, avšak vězeňský lékar mu odmítí předepsat léky, které s touto diagnózou musí uklivat již dvacet let. V důsledku toho se mu ve vězení obnovily epileptické záchvaty. Za to, že se dozvídá, že léku byl i hárčensky potrestán, např. mu byl odepřen balíček od příbuzných, na který má jako vězeň nejmírnější - I. nápravné skupiny - nárok IX za tři měsíce, a jsou mu zadřžovány i dopisy od příbuzných.

Dne 15. a 16. listopadu 1977 probíhalo v Plzni hlavní líčení v trest.věci Františka Pitora a Aleny Klímové. Frant. Pitor, nar. 19.7.1923 ve Znojmě, byl za druhé světové války za svou činnost v odboji odsouzen k trestu smrti. Po náletu se mu podařilo utéct z vězení. V padesátých letech byl za svoji činnost znova odsouzen-tentokrát na doživotí. V roce 1960 byl amnestován. Ve stejném období v padesátých letech byla vězněna i jeho manželka, sestra a bratr. Alena Klímová je civilní zaměstnankyně čs. armády kde pracuje jako knihovnice. Je jí 25 let.

Zaloba je viní z toho, že si z vysílání Hlasu Ameriky natocili na magnetofonový pásek text Charty 77 a pak ji v někoplika kopáčích přepísali na psacím stroji. Dále byli obžalováni, že text Charty 77 roznožili asi v 80 kopiích na orvigu a na psacím stroji rozepsali další materiály (dopis akademika Kolmána L. Brežněmovi, text prof. Jana Patočky "Co můžeme očekávat od Charty 77"). Chartu 77 rozšírovali mezi svými známými. V procesu bez účasti veřejnosti byl František Pitor odsouzen za trest. čin pobuřování podle § 100, odst. 1a, trest. zák. ke třem letům vězení nepodmíněně a Alena Klímová za tentýž trestný čin k jednomu roku též nepodmíněně. Oba se proti rozsudku odvolali. Krajský soud v Plzni zamítl dne 23.12.1977 jejich odvolání jako neodůvodněné.

x x x

Dne 19. prosince 1977 byl obviněn z trest. činu pobuřování podle § 100 tr. zák. a z trest. činu ohrožování politického a morálního stavu jednotky podle § 288 trest. zák. evangelický duchovní Miloslav Lojek, t. ř. příslušník čs. armády. Od uvedeného dne byl držen ve vyšetřovací vazbě v ruzynské věznici.

Miloslav Lojek se narodil 6.1.1949 v Mladé Boleslaví, působil po absolvování bohoslovecké fakulty jako evangelický duchovní v Kralovicích u Plzně. Nepůsobil tam dlouho. Jeho vystoupení na dvou veřejných schůzích, na kterých se občané měli vyjádřit k celkové situaci v obci a podat návrhy na

řešení místních problémů, mělo za následek důtku od MNV v Kralovicích a vzápětí - na podzim 1975 - mu okresní tajemník pro věci církevní odnášl státní souhlas k výkonu funkce duchovního. Miloslav Lojek se proto přestěhoval i s manželkou do Oloví u Sokolova, kde nastoupil jako dělník v plynárně ve Vřesové. Zde pracoval až do nastupu vojenské zákl. služby.

Miloslav Lojek je obviněn z toho, že dával vojákům základní vojenské služby Chartu 77 a další prohlášení. Tyto materiály útočí - podle tvrzení vyšetřovacích orgánů - na socialistické společenské a státní zřízení a skutečnost, že Miloslav Lojek se zřej. mě před svými kolegy-vojáky netajil se svým přesvědčením a vírou, je nyní kvalifikována jako pobuřování a ohrožování politického a morálního stavu jednotky. Dne 9. března 1978 byl v Plzni odsouzen na 18 měsíců nepodmíněně.

x x x

Svá vysokoškolská studia zahájil v zahraničí Zdeněk Hanus z Opavy v necelých dvaceti letech. Byl k nim vybrán jako talentovaný matematik a po přípravném ročníku v ČSSR odešel roku 1976 studovat matematiku na universitu v Charkově v Sovětském svazu. Jeho studijní výsledky byly vynikající - možná i díky této skutečnosti i pro dělnický původ jeho rodičů - byly mu po určitou dobu tolerovány některé nekonformní názory a snaha podrobovat všeobecně přijímané pravdy diskusním rozborům.

Na veřejné schůzi stranické čs. studentů v Charkově bylo začátkem r. 1977 za přítomnosti čs. generálního konzula v Kyjevě hlasováno o prohlášení, které odsuzovalo a zavrchovalo Chartu 77. Zdeněk Hanus hlasoval jako jediný proti s odůvodněním, že nebyl s obsahem zavrbovaného dokumentu seznámen. Důsledkem tohoto hlasování bylo rozhodnutí ministerstva školství, kterým byl Zdeněk Hanus z dalšího studia vyloučen. Ani po návratu do Československa se mu však nepodařilo pokračovat ve studiu na některé z místních škol. Mnohokráte se odvolal, naposledy i

ke Kanceláři prezidenta republiky, ale bezvýsledně
4. září 1977, když obdržel povolávací rozkaz k vý-
konu základní vojenské služby, spáchal Zdeněk Ha-
nus sebevraždu.

x x x

Ing. Zbyněk Čeřovský, nar. 13.7.1931 v Hořicích, působil až do roku 1969 ve velitelských funkciích vojen-
ského letectva. V souvislosti se vstupem voje Var-
šavské smlouvy na naše území byl z armády vyloučen
a pracoval pak jako u n.p. Plynostav Pardubice.
Od roku 1974 pracoval jako stavbyvedoucí na stavbě
horkovodu Komořany-Chomutov. Před volbami v říjnu
1976 byl orgány chomutovského SNB zatčen a uvězněn.
Důvodem vazby bylo obvinění, že údajně strhl z ná-
stěnky na stavbě pěticípou hvězdu. V průběhu vyšetřo-
vání byla hrubým způsobem omezována jeho práva, ze
jména mu byl po dobu osmdesátí tří dnů v rozporu
s trest. rádem znemožnován styk s obhájkyně; obhájkyně
nebyla zvána k vyšetřovacím úkonům, obviněnému
nebyl ani umožněn písemný styk s rodinou. Na tyto
skutečnosti Ing. Čeřovský upozornoval ve svých stíž-
nostech z vazby adresovaných Federálnímu shromáž-
dění, České národní radě a dalším ústavním orgánům,
aniž byla z jednána náprava.

Soudní líčení se konalo dne 18.1.1977 v Chomutově-
českutkovou podstatou, která spočívala v tom, že ing.
Čeřovský při kontrole stavby zjistil, že na nástěnce
vedle sebe visely spoře oblečené slečny a bílá
pěticípá hvězda (bez znaku) a proto z nástěnky
hvězdu odstranil, což prokurátor označil za výtrž-
niství podle § 202 trest. zákona. V průběhu líčení
nebyl trest. čin prokázán. Ing. Čeřovský prokázal
že v den označený svědky vůbec na stavbě nebyl,
že šlo o jiný den. Zádný ze svědků se na nic nepa-
matoval a dokonce před soudem jeden z nich pro-
hlásil, že jejich výpovědi byly v průběhu vyšetřo-
vání vyšetřovacími orgány upraveny. Soud Ing. Če-
řovského zprostil obžaloby. Přitomný prokurátor
však podal proti rozsudku odvolání a dokonce
i stížnost proti propuštění z vazby, takže ing.
Čeřovský, ač zprostěn vazby, znova putoval do vě-

zení, kde zůstal až do 8.2.1977, kdy pohrozil, že bude-li vazba pokračovat, zahájí hladovku. Zproštující rozsudek byl však dne 21.2.1977 krajským soudem v Ústí nad Labem zrušen a tak byl ing. Čeřovský dne 6.4. souzen znovu. Senátu okresního soudu v Chomutově tentokrát osobně předsedal předseda okresního soudu, takže žalobu zastupoval okresní prokurátor. V průběhu dokazování kupodivu došlo k tomu, že svědci si vzpomněli na to, na co si při svém prvním projednávání nepamatovali, do konce si vzpomněli, že ing. Čeřovský "zneuctil" jejich nástěnku již 5.10.1976. Později se prokázalo, že v tento den nebyli na stavbě přítomni tito svědci. Přesto byl ing. Čeřovský odsouzen k trestu odňtí svobody na pět měsíců. Proti rozsudku se tentokrát odvolal odsouzený, avšak krajský soud v Ústí n. Labem rozsudek potvrdil.

. x x x

Postup trestních orgánů, jehož výsledkem je vězení Miloslava Lojka, Miloslava Černého, Františka Pitora, Aleny Klímové a Ing. Zbynka Čeřovského je v příkrém rozporu s platným právním řádem. Soudní líčení proti nim jsou konána s praktickým vyloučením veřejnosti. K dlouholetým trestům vězení jsou odsuzováni lidé za rozšiřování textů, jejichž obsah prohlazetelně není trestný a jejichž údajná trest činnost v některých případech nebyla ani prokázána. Již v úvodu tohoto dokumentu jsme zdůraznili, že za autorství Charty 77 a dalších materiálů Charty nebyl nikdo odsouzen. Podle platného práv. řádu není trestné rozšiřování textů, jejichž obsah není trestný. Musíme proto považovat trest stíhání výše uvedených občanů za jednání, které je v rozporu s čl. 28 ústavy a s čl. 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, neboť zbavuje občany práva na vyjádření vlastních názorů, zbavuje je práva na svobodné přijímání a rozšiřování informací, zbavuje je práva jednat jako občané. V případě Miloslava Lojka chceme rovněž zdůraznit, že občanská práva a svobody platí v plném rozsahu i pro příslušníky čs. armády a to včetně práva na svobodu přesvědčení a projevu,

práva na přijímání a rozšířování informací a myšlenek. Nechceme a nemůžeme mlčet z případům, které sice jednou budou označeny jako justiční omyly, ale tedy představují neodčinitelnou újmu na osobní svobodě našich spoluobčanů. Zádáme proto se vším důrazem, aby tyto i delší oběti represivního aparátu byly bezodkledně propuštěny z vězení, vynesené rozsudky aby byly cestou mimořádných opravných procesů revidovány a aby proti osobám, které za porušování platného trestního řádu nesou odpovědnost, byl v vozen příslušný postih. Zákonodárné orgány pak žádáme, aby normativnou cestou zajistily uvedení našeho právního rádu v soulad s přijatými mezinárodními závazky, ež jsem to nastínili v dokumentu Charty 77 č. 16.

Práha dne 11.3.1978

Prof. dr. Jiří Hájek, DrSc, mluvčí Charty 77
 Marta Kubišová, mluvčí Charty 77
 dr. Ladislav Hejdánek, mluvčí Charty 77

oooooooooooo

OTEVŘENÝ DOPIS JAROSLAVA ŠABATY GENERÁLNÍMU PROKURÁTOROVĚ:

Dr. Ján Feješ, generální prokurátor ČSSR
 nám. Hrdinů 1300, Praha 4

Pane generální prokurátoru,
 na podzim téhož roku byli pro trestní činy proti republice odsouzeni Jiří Lederer, Ota Ernest, František Pavláček a Václav Havel v Praze a Aleš Macháček a Vladimír Laštůvka z Ústí nad Labem. Téměř všichni podle § 98 tr. zák. o podvrácení republiky.

Nejvyšší soud ČSR nyní v podstatě rozsudky potvrdil. Podobně jako tito občané a mnozí jiní jsem byl rovněž odsouzen pro údajné podvratnou činnost, a považuji proto za svou povinnost znova upozornit na nezákonny výkon čs. soudní pravomoci. Jiří Lederer jistě jednal v rozporu s oficiální kulturní politikou, ale stejně jisté je, že nejednal nepřátelsky vůči republice a z nepřátelství k socialismu. Nelze nic rozumného namítat ani

proti jeho přesvědčení, že jednal tak, jak jednal právě proto, že patří už desítky let k dělnickému hnutí. Další obžalovaný se přimkl ke komunistickému hnutí už před válkou a své nepřátelství sotva prokázal tím, že souhlasil, aby jeho kajícné doznaní předvedla televize veřejnosti. Mohl bych počítat ale omezím se na tyto dva mezní případy. Fakta jsou totiž známá a znají je všechny zúčastněné strany. Nejde proto především o ně, nýbrž o různá politická hlediska, o hlediska tak různá, že oficiálně se prostě nepřipouští, že by se jednalo o politické procesy. Často se proto zdá, že zabývat se politickými aspekty těchto procesů je tak jako tak marná věc. Veřejně kontrolovaná zákonnost a rozvoj socialistického práva jsou však pro zdravý vývoj společnosti nezbytné. Nelze proto považovat za zbytečné či beznádejně usilovat o spojenecví všech, kdo mají přirozený smysl pro skutečná práva a uvědoměle odporují právnímu nihilismu všeho druhu. Nechci se zabývat otázkou v celé její šíři. Neptám se také, zda je zákonné ustanovení, e trest činu podvracení dobré a jak se v tomto případě zákonodárci zhostili svého poslání (nejsou jediný, kdo má o tomto pochabnosti). Zjišťuji, že pro podvracení republiky bylo odsouzeno mnoho lidí, kteří nepřátelsky nejdali a neznám nikoho, kdo byl byl odsouzen v soudu s paltnou normou. Zato znám mnohé, kteří byli odsouzeni jako nepřátelé socialistického řádu a státu jen proto, že se ocitli v konfliktu s oficiální politikou, a někdy ani to ne.

Zvláštní úlohu v tom hraje výklad §98 tr.zák. o podvracení Nejvyšším soudem ČSR (dále jen NS ČSR). Dotknou se tří zásadních bodů ze souboru jeho rozhodnutí:

1. Především k problematické otázce motivace skutku obžalovaných. Na ČSÚ mnohokrát vyslovil závěr že nepřátelství obžalovaných k socialistickému zřízení (nepřátelský motiv) "se podává přímo z jejich tr.činnosti", ačkoli pohnutky a úmysly přímo ze skutkového děje vyvzovat nelze. Zkoumat subjektivní stránku jednání obžalovaného požaduje platný trest.zákon obecně, ale u §98 tr.zák. a u několika málo dalších tr.činů proti základům

republiky stanoví zásadně, že jde o čin spáchaný "z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení"; stanoví tedy povinnost zkoumat motivaci jako samostatný faktor. Bezpochyby proto, aby jednání občana, který se dostal do konfliktu se státní a politickou mocí, nebylo považováno za projev nepřátelství jen proto, že překračuje rámec oficiálního politického myšlení. Hledisko soudu, podle něhož se nepřátelství k socialismu vyvozuje přímo z jednání obžalovaného, lze považovat za více méně přímý výraz běžné státně bezpečnostní praxe. Pro příslušné státní orgány je vlastně nepřítelem každý, kdo se stane předmětem jejich péče. Občan je pro ně nepřítelem proto, že se jím zabývají, a nikoli naopak, nezabývají se jím proto, že by byl skutečně nepřítelem socialismu. Zlo je v tom, že vnitropolitické rozpory o cestách rozvoje společnosti řeší represivní aparát. Se známým efektem: kdo k této praxi chová přirozený odpor, jako by už dokazoval, že má nekalé úmysly, a jestliže se jeho nevole stupnuje v naprostozáporné reakci, zdá se být jeho nenávist k danému zřízení zřejmá.

2. Ropropy problematického řešení otázky moživace prohlubuje výrok ještě problematičtější. "podvratným jednáním", tvrdí NS ČSR v polemice s obžalovanými, "nejsou jen skutky směřující ke zvrátu socialistické společnosti ke kapitalismu bezprostředně a výslovně, ale i takové jednání, které se halí do slov o "vylepšeném" socialismu." (Ropzsudek ze dne 3.11.1972.)

NS ČSR kladé vědomně rovnítko mezi činnost, kterou lze považovat za skutečný útok proti socialismu a konflikt, který má zcela jinou příčinu. Směřuje-li nějaké jednání bezprostředně a výslovně k obnově kapitalismu, pak ovšem může vykazovat objektivně zjistitelné znaky trestnosti. Ale jak je může vykazovat jednání, které má zcela jinou povahu a cíl? Jak je může vykazovat úsilí o dodrževání platného právního rádu? Charta 77, která takový případ představuje, je však podle §98 tr.zák. taky stíhána (i když se v původním usnesení mluví o "neznamém pachateli"). Kritériem rozhodování při posuzování tzv. zastřeleného podvratného jednání může být skutečně jen nesouhlas s oficiální politikou

nebo prostě neoficiální ráz občanské iniciativy. A navíc je zřejmé, že údajně nepřátelský charakter tohoto typu jednání se uměle, pouze opticky zvýraznuje právě nepřátelskou reakcí moci. V trestním řízení se naprostá nemožnost domluvit se stupnuje až do krajnosti. Zalující a obžalovaná strana mluví už skutečně zcela rozdílnými jazyky; text obžalovaného, v němž dokazuje, že demokratický obrat nemůže být obratem k překonaným poměrům (zabavený při domovní prohlídce, nikde nezveřejněný a opatřený pracovním názvem "poznámky" k otázce jednoty socialistického hnutí!) je soudně prohlášen za kontrarevoluční program obnovy kapitalistických poměrů a zároveň je stane důkazem protisocialistických cílů osob, které nejenže uvedený text vůbec neznaají, ale na věc mají i jiný názor.

Teze o dvou typech podvracatného jednání je projevem zkompromitované představy o nepřátelích, kteří se pod těhou svých porážek neodvažují vystupovat otevřeně protisocialisticky a tak se halí do slivo socialismu. Před lety, pod tlakem mimorádných událostí a vyjimečných situací dobyla tato představa značný počet prostoru: demokratická levice usilující o obrodu socialismu byla ztotožněna s reakční pravici, spojenectví komunistů a nekomunistů s takzvaným kontrarevolučním blokem a oportunistů a antisocialistů. A ještě dnes se nechce vidět, že solidární těleso občanů, socialistů různé orientace, kteří svou kůži nejen nesou na trh, vzniklo a mohlo vzniknout jen proto, že mu jde o něco pozitivního a ne proto, že by chtělo podvracet. Každý se ovšem může mylit. Ale to je úplně jiná věc; nikoli věc pro soudu. Stranou přitom ponechávám další nesrovnalosti: proč by lidé, kteří shtějí škodit, riskovali perzekuci, diskriminaci atd? Jako kdysi i dnes se útočí protifiktivnímu nepříteli socialismu, přestože se občas připomíná, že skutečně největším nepřitelem socialismu je byrokracie (Lenin). V předečer berlínské konference komunistických stran citoval tuto větu i předseda sovětského státního výboru bezpečnosti.

3. Veskruze sporný výkon soudní pravomoci a výklad zákona o podvracení nutně se promítá i v tom,

jak se nakládá s pojmem socialistické společenské a státní zřízení. Podle rozsudku NS ČSR ze dne 3.11.1972 chrání §98 tr.zák.o podvracení republiku v její konkrétní politické podobě a tu prý určuje ústavní zásada vedoucí úlohy komunistické strany. Tuto judikaci rozhodl zvláštní rozsudek ze dne 13.9.1972: "Formu a obsah, v nichž se v dané etapě socialistické společenské a státní zřízení projevuje," tvrdí NS ČSR, "určuje Komunistická strana Československa jako vedoucí síla společnosti: její politiku pak realizuje stranické a státní vedení, které je neodmyslitelnou součástí státního zřízení, takže útoky proti tomuto vedení pro jeho činnost jsou útoky vedenými proti socialistickému státnímu a společenskému zřízení z pozic nepřátelských."

Kritizovat znamená ovšem útočit... Kritizovat stranické a státní vedení pro činnost, která "realizuje vedoucí úlohu strany" a je "neodmyslitelnou součástí" (?) státního zřízení, znamená tedy útočit proti tomuto zřízení. Různé pojmy se kontaminují, nekorektně ztotožňují a k nepoznání znečištěji tak, že je možné jednomu jedinému ústavnímu principu přiřknout moc rušit všechny ústavní záruky občanských, osobních a politických práv a svobod. Veškerá moc patří pracujícímu lidu, praví se v ústavě ČSSR. Svrchovaným soudcem ve sporech o cestách rozvoje společnosti je tudíž tento lid; a nikoli komunistická strana či její vedení. Tento demokratický základ ústavy je však scestnou interpretací úlohy komunistické strany zbaven jekéhokoli významu. A že o scestnou interpretaci běží, to lze doložit už samým faktem ideologické rozpornosti zásady vedoucí úlohy strany. Zcela nedávno odsuzoval komentář Rudého práva (ze dne 29.12.1977) "běžné čínské praktiky" schvalovat změny ve vládních, státních a veřejných orgánech nejprve v politickém byru strany a nejvyšší zastupitelský orgán, který jediný je oprávněn takové změny provádět, stranickým orgánům jen podřizovat. NS ČSR vykládá však zákon podle přesně též logiky absolutní podřízenosti všech orgánů všech občanů, všeho lidu... Jeho interpretace

úlohy komunistické strany čini ze základního zákona právně nezpůsobilý dokument, který otevírá dveře bezpráví a občanovi ponechává jen jedno veleprávo: se vším vždy a za všech okolností souhlasit.

Výklad zákona, podle něhož 198 tr.zák. chrání republiku v její konkrétní podobě, mohli bychom říci reálně socialistický výklad práva, jistě chráni reálné hodnoty, ale nikoli hodnoty významné pro pracující lid, pro republiku a socialismus. A k tomu se ještě sám pojem socialistické zřízení stává podezřelý, protože v jeho jménu se občanovi předkládá mnohé a čím vědomě nebo intuitivně nesouhlasí a souhlasit nemůže, takže se mu socialistické zřízení připodobňuje k zřízení byrokratickému.

Občan a právo se tak pohybují v bludném kruhu, který ne i hledáním pravdy a nalézáním spravedlnosti, a není dokonce ani justičním omylem, ačkoli se mluví o socialistické právní moci; je jen účelovou procedurou, která z obžalovaného nepříteli udělat musí, i kdyby to bylo sebenevěrohodnější. Formálně se nepřátelství obžalovaného zdůvodní tím, že vyvérá z přežitků buržoaasní ideologie či z působení nepřátelské diverze a pochopitelně i ze špatných osobních vlastností a ostatní je přece jasné z toho, že obžalovaný "útočil" proti zásadám, které vyhlásila "strana". O vině a nevině nerozhoduje nezávislý soud veřejně a podle jasných právních norem, ale mechanismus seřizovaný tak, aby odměřoval represívni dávky udržující potřebnou hladinu strachu ve společnosti. Nejde však hlavně o to, zda se sporná jurisidikce prosazuje v dokonalých soudních postizích, ale o to, že občan může být stíhan kdykoliv kompetentní místní soudí, že je to žádoucí a vhodné. Je to všechno velmi staré: v principu i vzhledem k době. Jirí Lederer odsoudil anachronismus rozsudků, které trčí uprostřed Evropy jako uklidňující památník náručnosti v době, kdy lidé si potřásají rukama přes hranice států a doktrín" a mluvil o nutnosti řešit vnitropolitické konflikty jednáním. Přesněji,

chtěl o tom ve svém závěrečném slově hovořit, ale předseda městského soudu neměl tolik trpělivosti aby obžalovaného vyslechl až do konce. A tak se už nedostal k tomu, aby ocitoval nedávný výrok předsedy české vlády: "jsem trpělivý a snažíme se ke každému najít cestu..."

Právní i politický stav naší společnosti je hluboce rozporný a občen jej jako takový i prožívá. Existují závazky Závěrečného aktu helsinské konference, po několika letech odkladu byly ratifikovány i Mezinárodní pakty o lidských právech, nový duch se projevil i v jednání berlínské konference komunistických stran, ale ve výrocích čs. justice přetrvávají pozůstatky někdejšího vyjimečného a mimořádného stavu, který zplodil politické procesy z počátku 70. let. Československá vláda však přijala závazek podniknout v souladu s ústavními postupy nutné kroky, aby byla schválena zákonodárná a jiná opatření realizující práva uznána v Mezinárodních paktech. Velmi skromným opatřením bylo zbavit výkon čs. soudnictví pravomoci zjevných rozporů a uvést v soulad s platným zákonem judikaturu NS ČSR vztahující se k §98 tr.zák. Osud neprávem od souzených občanů si pak vynucuje neodkladnou stížnost na porušení zákona, jehož se dopustily soudní orgány různých instancí a různě místně příslušné, na prvním místě pak Nejvyšší soud CSSR.

Podání takové stížnosti je, pane generální prokurátore, ve Vaší pravomoci. Považujte proto, prosím, tento otevřený dopis za podnět k tomu, a zároveň za konstruktivní příspěvek k normalizaci našeho právního stavu vůbec.

v Brně dne 28. února 1978

Jaroslav ŠABATA
Křížkovského 43
Brno

S podstatou tohoto podání vyslovili souhlas Rudolf Battěk, Jaromír Litera, Jaroslav Mezník, Jiří Müller, Antonín Rusek, Josef Stehlík, Anna Sabatová ml., Jan Tesař, Petr Uhl, Přemysl Vondra, Zdeněk Vašiček, Alois Vyrubal a řada dalších občanů rovněž odsouzených podle §98 tr.zák.

Opis tohoto dopisu posíláme:

1. Prezidentovi republiky a generálnímu tajemníkovi UV KČČ
2. Předsedovi vlády ČSR
3. Mluvčím Charty 77
4. Jednotě právníků ČSSR
5. Mezinárodní organizaci demokratických právníků a národním organizacím právníků zemí, jejichž vlády podepsaly Závěrečný akt konference o evropské bezpečnosti a spolupráci v Helsinkách.

oooooooooooo

IVAN JIROUS JE STÁLE VE VAZBĚ

Generálnímu prokurátorovi ČSR
Generálnímu prokurátorovi ČSR

Od 25.10.1977 je ve vyšetřovací vazbě teoretik umění Ivan Jirous. Je stíhaný podle §202 tr.z. (výtržnictví) protože promluvil na vernisáži výstavy svého přítele, výtvarníka Jiřího Laciny, o jeho díle. Jirousovi je vytýkáno, že tím narušil pevný průběh vernisáže, ačkoliv výtvarník s jeho projevem souhlasil. Ivan Jirous ovšem neměl důvod narušovat průběh vernisáže, když šlo o výstavu přítele, na niž byl pozván; impravizovaným ale odborným výkladem chtěl upozornit na příznačné rysy a povahu umělcova díla, o němž v oficiální úvodní řeči nebyla ani zmínka.

Značně překvapuje, že pro něco takového může být Ivan Jirous držen již více než 4 měsíce ve vyšetřovací vazbě (a nyní již měsíc po uzavření vyšetřování). Máme zato, že obriněný Ivan Jirous by měl být okamžitě propuštěn z vazby, ať už

před soud bude nebo nebude postaven. Pokud dojde k soudu, mělo by být jednání opravdu veřejné, jak to zaručují naše zákony.

v Praze dne 11.3.1978

Prof. dr. Jiří Hájek, DrSc, mluvčí Charty 77
Marta Kubičová, mluvčí Charty 77
dr. Ladislav Hejdánek, mluvčí Charty 77

oooooooooooo

PRÁVO NA SVOBODU POBYTU V PRAXI

Kancelář prezidenta republiky
Věc: Stížnost

v Řepčicích dne 25.1.1978

Po podpisu Frohlášení Charty 77 jsem byla spolu se svým manželem Karlem Soukupem vystavena řadě neoprávněných postihů. Jedním z důsledků je, že jsme tímto ztratili možnost bydlení. Byla jsem trvale hlášena s dětmi (dvě) v ubytovně Výzkumného ústavu balneologického ve Františkových lázních, ul. Ruská 22/172, manžel byl trvale hlášen v bytě rodičů v Praze, kde však není trvalý pobyt prakticky možný ani pro jeho osobu. Vzhledem k tomu, že jsme čekali třetí dítě, byla naše žádost o byt podaná před 4 lety zařazena jako sociální případ k vyřízení v první polovině roku 1977.

V březnu 1977 jsem byla předvolána na MěNV Františkových lázní, kde mě bylo předsedou oznámeno, že naše rodina byt ve Frant. Lázních nikdy nedostane, a jak budeme bydlet je nezajímá. Po narození třetího dítěte se situace na ubytovně stala obtížnou. Rozhodli jsme se řešit bytovou otázku svépomocně. Společně se Svatoplukem Karáskem bytem Praha 5, U Zámečnice 4, jsem přijala nabídku Josefa Sedláčka ke koupì hospodářské usedlosti v Řepčicích č. 20, MNV Třebušín, okr. Litoměřice. Žádost o koupi jsem podala dne 5.12.1977 u MNV Třebušína. Po dohodě s J. Sedláčkem jsme se dne 27.12.1977 přestěhovali s rodinou do jeho domu. K našemu údivu nás však

předseda MNV Třebušín s. Legner odmítl přihlásit k pobytu. Nouzově jsme se tedy nastěhovali do domu našich přátel Jiřího Kubička a Petry Lukové, signatářů Charty 77 v téže obci. S. Legner nás však opět odmítl přihlásit a dne 4.1.1978 nás navštívili s okresním hygienikem; krátce nato jsme byli písemně vyrozuměni, že v domě není dostatek místa pro ubytování pětičlenné rodiny. Nakonec mne nezbýlo nic jiného než se formálně přihlásit v bytě manželových rodičů v Praze 4, Anny Letenské 16, kde není možnost ani nouzového přespání. Teprve potom mán předseda povolil přihlášení k přechodnému pobytu v Repčicích č. l. Zdá se však, že povolení bylo pouze formální, nebot dne 18.1. 1978 odmítl vydat potvrzení pro Uhelné sklady, že v Repčicích č. l bydlí rodina se třemi malými dětmi. Uhelné sklady v Litoměřicích nemají uhlá, a nemohou plnit závazky k zákazníkům. Pokud nějaké uhlí dostanou, rozvezou je přednostně do rodin, kde mají děti. Ani v jednom případě jsme na naše žádosti v souvislosti s bytem a koupí domu nedostali písemnou odpověď. Za diskriminační opatření v této souvislosti považujeme výpověď z práce Jiřímu Kubičkovi, oznámenou dne 19.1.1978 OUNZ Litoměřice, kde pracuje jako truhlář. Na základě našich zkušeností podávám stížnost na nezákonnnou spolupráci výše uvedených organizací s orgány státní bezpečnosti. Zádám o zastavení diskriminačních opatření, jejichž zřejmým cílem je donutit nás k úplnému sociálnímu shroutení. Děkuji za pochopení.

Ing Marie Soukupová
Praha 4, Anny Letenské 16
t. č. Repčice č. l
411 43 p. Třebušín, okr. Litoměřice

oooooooooooo

Začátkem března 1978 byl propuštěn z vazby v niž byl od 1.1.1978 Zdeněk Těšínský z Prahy, který je jedním z obviněných v tr. v. proti Inh. Vojtěchu Valovi a spol., o němž referoval článek v minulém čísle. Zd. Těšínský, proti němuž je stále vedeno tr. řízení na svpbpdě, je obviněn z účasti (formou pomoci) na pokusu trest. činu nedovoleného opuštění republiky podle § 10, odst. 1, písm. c), § 8 odst. 1, z a § 109, odst. 1, tr. z. a z přípravy k tr. činu podvracení republiky podle § 7, odst. 1, z a § 98, odst. 1. tr. z. Předpokládá se, že údajná tr. činnost dalších obviněných je kvalifikována stejně.

oooooooooooo

NA CESTĚ VÝTIČNÉ V HELSINKÁCH JSOU VELKÉ PŘEKÁŽKY Prohlášení Charty 77 z 12. března t.r.

V těchto dnech skončila jednání v Belehradě, na nichž zástupci 35 států, účastníků konference o evropské bezpečnosti a spolupráci v Helsinkách posuzovali, jak se plní závazky a žádosti vyjádřené v Závěrečném aktu této konference, podepsaném v Helsinkách počátkem srpna 1975. Pozornost, s niž bylo toto jednání sledováno ve všech zemích naší pevniny, odpovídá reálným zájmul márodů na urdžení míru a na dalším postupu uvolnování napětí. Je též výrazem vědomí, že úsili o tyto cíle a hodnoty není a nemůže být jen věcí vlád, nybrž je v nejlepším slova smyslu věcí celého národa, jejich lidu, každého člověka. Proto také v mnoha dalších zemích vznikly občanské iniciativy, a hnutí tohoto úsili podporující. Charty 77 patří mezi ně.

Helsinský dokument výslovně vyhlásil nerozdílnou jednotu, stejnou pltnost a vzájemnou podmíněnost všech zásad v něm formulovaných. Významným opakem opráti dosavadním dokumentům úsili o mír a spolupráci je jednoznačné vyjádření myšlenky, že vojencké a politické uvolnování, hospodářská i kulturní spolupráce mezi národy a státy je nerozlučně spjata se zschováváním a rozvíjením lidských práv a základních svobod uvnitř zúčastněných států, že jedno podminuje druhé a že porušování či nedodržování jednoho ohrozuje a poškozuje druhé, brzdí či docela mafí všeobecný proces uvolnování napětí, zpochyb-

nuje základnu mírového soužití.

Sám průběh bělehradských jednání byl názornou ilustrací pravdivosti této myšlenky. Právě o její plnohodnotnosti pro všechny staty a národy se o tom rozvinula diskuse. Poněvadž se v ní hovořilo také o úloze občanských iniciativ, a hnutí za podporu plnění helsinských zásad, je vhodné připomenuout, že stanovisko, které odpovídá zásadám Charty 77 patří mezi občanské iniciativy tohoto druhu.

Podíl diskuse o lidských правech na celkovém jednání v Bělehradě, její místo v něm i její intenzita svědčí dostatečně o významu lidských práv a úsilí jejich zachování v prostoru uvolnování napětí.

Dominujeme se, že neodpovídá duchu a smyslu helsinských zásad, jestliže delegace kteréhokoli ze států jež je podepsaly, odmítá jednat s ostatními účastníky společného závazku o tom, jak tento závazek její stát plní. Nejvíce Napětí, z toho vznikající, nemůže prospekt dosažení cílů společně vytčených.

Pokládáme za politování hodné, že proto na tomto postoji některé delegace k otázce základních lidských práv a svobod jednání v Bělehradě uvázlo a nedostalo se k pozitivnímu řešením. Ukázalo se tak, jak velké a složité jíou překážky na cestě vytčené v Helsinkách. Zároveň byla ovšem plně potvrzena platnost a závaznost Závěrečného aktu, v celku i všech jeho částí i jednotlivých zásad. Úsili o jejich uskutečnování zůstává trvalým úkolem evropských národů. Oblast lidských práv patří mezi nejvýznamnější části tohoto úkolu. Skutečnost, že v diskusi o této problematice bylo věnováno tolik pozornosti právě občanským iniciativám a hnutím ze plnění zásad helsinských konferencí, vyzdvihla jejich význam pro další rozvoj tohoto úsilí. I když nedošlo k projednání návrhu na formální i právní uznání tohoto významu se všemi důsledky, byly tyto iniciativy a hnutí bělehradským jednáním zásadně posíleny. Pro jejich další práci se jim dostává morálního uznání a ocenění jako mírového faktoru. Zakotvily v této funkci pěvně a povědomí evropské a světové veřejnosti. Obtížnost plnění zásad mezinárodně všeobecně přijatých je zároveň podmínkou pro všechny, kdo se z pozice občanských iniciativ zasazují o jejich realizaci uvnitř svých zemí. Je to úkol díciuhodobý, složitý a vyžadující občanskou odvahu, důslednosť, rozhodnost, ale i trpělivost. Charta 77

za více než rok své existence učinila dost zkušeností v tomto směru. Není to jen náhodný časový souběh, ale k úvahám o výsledcích bělehradského jednání a o jejich významu pro nás přistupujeme v době, kdy vzpomínáme dramatického střetnutí Charty 77 s jejími domácími odpůrci a kdy se skláníme před památkou prof. Jana Patočky, jehož postoj i tragický konec počátkem března 1977 symbolizovaly toto střetnutí a jehož pohreb se stal výrazem síly myšlenek Charty 77 a jejich rozhodné převahy nad mechanismem represe. I to nás zavazuje.

Mluvčí Charty 77: Prof. dr. Jiří Hájek DrSc, Marta Kubišová, Dr. Ladislav Hejdánek

oooooooooooo

NENECHTE SE OKLAMAT CARTEROVÝMI PROHLAŠENÍMI!

Skupina 33 intelektuálů z USA se obrátila prostřednictvím konference o lidských právech, konané z iniciativy mezinárodního výboru proti represi, Ligy pro lidská práva a francouzských odborů v prosinci 1977 v Paříži, na "bezprostřední svědky a protagonisty bojů za demokratická práva a lidská práva ve východní i západní Evropě" s výzvou: "Nenechte se oklamat Carterovými prohlášeními o lidských právech!" Výzvu zveřejnil dne 26.1.1978 týdeník New York Review of Books. Autori výzvy stručně popisují jednotlivé případy hrubého porušování lidských práv Carterovou administrativou: Wilmingtontská desítka, portorikánští nacionalisté, indiánští aktivisté, bojovníci proti válce, černošti bojovníci za svobodu, feministky, stoupenci sociálních změn, ale také tisíce zahraničních dělníků v USA, čtyřicet milionů chudých černošských, latinských, indiánských a asijských američanů, ženy bojující za emancipaci a obyvatelstvo zemí s represivními režimy, které Carterova administrativa podporuje, ti všichni nemohou být Carterovými prohlášeními oklamáni. Americká vláda se soustavně snaží infiltrovat, zničit a rozvrátit hnutí za občanská práva nebo za sociální změny v USA, piší autoři výzvy. V závěru uvádějí: Upozornili jsme vás na pokrytectví americké vlády, která předstírá, že brání věc lidských práv. Odhalujeme však také po-

rušování zásad socialistické demokracie v Sovětském svazu a východní Evropě.

Odsuzujeme: odsouzení a uvěznění členů šesti skupin, které dohlížejí na dodržování Helsinských dohod, a tisíců dalších, kteří jsou nyní vězněni v pracovních táborech, věznicích a psychiatrických léčebnách, protože se postavili proti vládní represi a protože se vyslovili na obranu demokratických práv; -zatčení a uvěznění těch, kteří bojují proti národnostnímu útlaku v SSSR jako je představitel Kramských Tatarů Mustafa Džemilov a bojovníka za práva Židů Anatolij Ščaranskij; - propuštění ze zaměstnání a uvěznění polských pracujících, kteří protestovali proti byrokratickému rozhodnutí zvýšit ceny v červnu 1976 a kteří požadovali respektování demokratických práv; -perzekuce a dokonce zabíjení těch, kteří jako polský student Stanislav Pyjae obhajovali pracující, kteří se stali obětí represálí; -zatýkání, šikanování a dokonce vyhoštování ze země signatářů čs. manifestu o lidských правech Charty 77 a těch, kteří s nimi sympatizují v Rumunsku, Jugoslávii a dalších zemích východní Evropy; -vyhoštění Wolfa Biermansa z východního Německa motivované jeho podporou věci socialismu a demokracie. Opravdoví spojenci těch, kteří bojují za demokracii na Východě i na Západě, jsou ti, kdo vystupují proti porušování lidských práv v celém světě: působí v řadách organizovaného dělnického hnutí, socialistického hnutí, mezi utlačovanými ženami, a utlačovanými národgy. Vaše iniciativa ukazuje že je nás čím dál tím více. Přejeme vám mnoho úspěchů a ujištujeme vás svou solidaritou.

Emilio de Antonio, režisér; Dore Ashton, umělecký kritik; Reza Baraheni, básník a býv. íránský politik, vězen; Norma Beckerová, předsedkyně Ligy odpůrců války; Eric Bentley, spisovatel; Philip Berrigan, bojovník proti válce; Alvah Bessie, spisovatel a jeden z Hollywoodské desítky; Noam Chomsky, filolog a profesor na MIT; Martin Duberman, historik a spisovatel; Richard Falk, profesor mezinárodního práva na Universitě v Princetonu; Louis Fuentes, profesor Univerzity v Massachusetts, Allen Ginsberg, básník; Armando Giuttierrez, strana Raza Unida Texas; Jim Haugton, představitel odboru Fight back v Harlemu; Julius Jacobson

ředitel časopisu New Polistics; Paul Jarrico, hollywoodský scénárista, který byl v 50. letech na černé listině; Patrick Lacefield, novinář z Win Magazine; David McReynolds, socialistická strana; Albert Maltz, spisovatel a jeden z hollywoodské desítky; Paul Meyer, teolog bohosl. semináře v N.Yorku; Joan Mellenová, film. kritička; Gaudencio Thiago de Mello, brazílský hudební skladatel; Kate Milletová, spisovatelka a feministka; Georg Novack, marxistický publicista; Grace Paleyová z Ligy odpůrců války; Juan José Pena, strana Raza Unida Nové Mexiko; Willie Mae Reid, social. děl. strana (sekce IV. Intern.); Ralph Schoenman, organizátor Russelova tribunálu; Afeni Shakur, Nér. skupina pronásledovaných za protivládní činnost, Lumumba Shakur, jeden z obviněných z i Černých pantherů; David Thorpe, homosexuální bojovník a spisovatel; Cary Tyler (Busi Kuumba), křive obviněný černošský vězen; Georg Wald, biolog a nositel Nobelovy ceny; Howard Zinn, profesor historie Bostonské univerzity...

(Podle Inprecor-Intercontinental Press č. 22, ze 17. 2. 1978).

oooooooooooo

CHARTA 77: DISKRIMINACE V ZAMĚSTNÁNÍ A POVOLÁNÍ TRVÁ:

Vládě Československé socialistické republiky
Praha

Stavovisko Charty 77 k projednávání stížnosti Mezinárodní konfederace svobodných odborů na porušování čs. pracovního zakonodárství a Umluvy č. lll o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání:

Mezinárodní organizace práce se od r. 1977 zabývá stížností, kterou u ní podala Mezinárodní konfederace svobodných odborů na porušování čs. pracovního zakonodárství a Umluvy č. lll o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání ze strany čs. úřadů a zaměstnavatelských organizací vůči některým čs. občanům, zaštávajícím nekonformní politické a občanské postoje. Cs. vládě bylo uloženo, aby v této věci podala MOP zprávu. Neznáme pochopitelně obsah Vsší zprávy. Víme však, že diskriminace čs. občanů v této oblasti

trvá. Proto Charta 77, hnutí čs. občanů usilujících o plné uplatnění lidských a občanských práv ve své zemi, považuje za nutné vám sdělit, své stanovisko k této závažné záležitosti, které může doložit potřebnými písemnými doklady, svědeckými výpovědmi dotčených osob i jiných osob, které mohou potvrdit údaje o diskriminační praxi čs. úřadů. Mluvčí Charthy 77 spolu s dalšími signatáři zaslali 30.5.1977 Feder. shromáždění ČSSR dokumentaci, která podrobně a konkrétním způsobem a rozborem postupu našich organizací (zaměstnanců), čs. orgánů (prokuratury a soudů) i odborových organizací, prokázala nezákonité metody a postupy uplatňované jak vůči signatářům Charthy 77, tak i vůči některým dalším občanům, v pracovně právní sféře. Od doby, kdy byl zpracován tento dokument, se nic nezměnilo. Mnoho dalších občanů bylo ze stejných důvodů propuštěno za zaměstnání, nebo bylo donuceno rezignovat pracovní pořízení. Další byli přeřazeni na méně významná a hůře placena místa. Počet těch, kteří byli propuštěni ze zaměstnání (at už formou okamžitého zrušení prac. poměru podle §55 nebo formou výpovědi dle některého výpovědního důvodu §46 zák. práce), jen ž za to, že podepsali Chartu 77 nebo s ní vyslovili souhlas, často odmítli ji odsoudit, přesáhl číslo jednoho sta. Mnozí z nich nemohou sehnat žádné zaměstnání a pokud ho seženou, pak takové, které je hluboko pod úrovní jejich profesionální kvalifikace. Pracují jako nekvalifikované pracovní síly, jako topiči, hlídaci, metaři, závozníci, řidiči - nebo hledají k zajištění holé existence své a členů svých rodin různá příležitostná zaměstnání. Některí jsou dokonce odkázáni na různé formy sociální pomoci, apod. Radu občanů takový útlak donutil k emigraci. Ustava ČSSR v čl. 28 zaručuje všem občanům svobodu projevu. Podle čl. 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který je integrální součástí platného čs. právního řádu, má každý občan právo zastávat své názory bez překážky a má právo na svobodu projevu. Podle čl. 29 Ustavy má občan právo obracet se se státním orgánům s návrhy, podněty a stížnostmi. Cláhek z Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, který je rovněž součástí čs. platného právního

řádu, obsahuje závazek, čs. státu a jeho orgánů, že zaručí, aby tato práva včetně práva na práci byla uplatněna bez jakéhokoli rozlišování podle politického, nebo jiného smýšlení.

Podle čl.5 písm.c Umluvy č.111 se ČSSR zavázala zrušit jakákoli zákonodárná ustanovení, upravit jakákoli administrativní opatření či praxi, které jsou neslučitelné s politikou, zaměřenou k tomu, aby každému byla zaručena stejná práva stejná příležitost a stejné zacházení v otázkách zaměstnání a povolání a s ohledem na to, aby byla odstraněna jakákoli diskriminace v této oblasti.

41.21 Ustavy CSSR stanoví, že všichni občané mají právo na práci. Právo na práci, jak vyplývá z této ustanovení samotných, zvláště pak ve spojení s jinými ustanoveními Ustavy (o rovnosti občanů, o sv. bodě projevu atd.) mají všichni občané bez ohledu na své politické názory a postoje. Podle platné čs.právní normy nelze tedy uplatnění práva na práci vázat na žádné požadavky tzv.třídní nebo politické uvědomělosti, spojovat s požadavky určitých politických názorů a stanovisek, atd. pracovníků. CSSR se v r.1975 na základě kritiky na půdě MOP rozhodla novelizovat příslušná opatření a ustanovení § 46 a § 53 zákoniku práce tak, aby byla v souladu s Umluvou č.111. Podle zápisu č.36 MOP ze 60.zasedání v Zenevě, učinili členové sekce, v níž se projednával výglad čs.zástupce k této novelizaci prohlášení v němž se konstatauje: "Je důležité, aby tyto změny byly propagovány a skutečně uplatněny, je třeba zdůraznit, že neshodu v politických rozhodnutích ~~XXX~~ považovat nelze za vázánu na bezpečnost státu, nýbrž nza věc, vztahující se ke svobodě myšlení. Je důležité uplatňovat literu, ale také ducha zákonů."

Chatta 77 poukazuje na tato ustanovení proto, že v CSSR zdaleka nejsou v plném rozsahu uplatnována. Ustanovení čs.ústavy, zákony a mezinárodní závazky republiky nerespektují ani čs.soudy a orgány prokuratury. Odporuje elementární logice, tvrdí-li se, že požadavek důsledně dodržovat platné čs.právo ohrožuje bezpečnost státu. Z takové logiky však vychází stanovisko Generální prokuratury, obsaže-

né m.j. v citované dokumentaci k Chartě 77, Totot stanovisko figuruje jako hlavní důkaz v pracovně právních sporech signatářů Charty 77, kteří v r.1977 žalovali u soudů na neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru nebo proti výpovědi pro podpis Prohlášení Charty 77. Na základě tohoto stanoviska ve kterém se m.j. uvádělo, že Prohlášení Charty 77 "je objektivně způsobilé ohrožovat socialistické společenské a státní zřízení a je nerozhodné, že tento škodlivý následek nezaastal", soudy vedly řízení v uvedených případech tak, že nepřipouštěly žádné důkazy žalujícími občany navrhované, neposkytly jim zákonnou ochranu proti zaměstnavatelské organizaci, a ve většině případů jen sekcionovaly porušování pracovních práv ze strany zaměstnavatelů.

Charta 77 a její stoupenci prokázali nezákonost a protizákonost postupu čs. úřadů a zaměstnavatelských organizačí proti signatářům Charty 77 i dalším občanům - v pracovně právní oblasti. Vedle již zmíněné dokumentace odkažujeme m.j. na rozbor soudního rozhodování této sporu - "Nad pracovními spory signatářů Charty 77," který vypracoval prof. právnické fakulty v Praze Zdeněk Jičínský (mimořádem konstatujeme, že byl v r.1971 z politických důvodů propuštěn z PF, v r.1977 byl pro podepsání Charty 77 propuštěn z místa podnikového právníka). Tento rozbor jsme zaslali čs. orgánům v r.1977. Čs. orgány nereagovaly ani na tento rozbor a tváří se, jako by v této oblasti bylo vše v pořádku, jako by důsledně zachovávaly ústavné západ u právní rovnosti ve vztahu k právu na práci. Charta 77 prokazuje, že stav v této oblasti není dobrý, a to rozborom konkrétních důkazů a případů, čemuž se čs. státní úřady vyhýbají. Je možné doložit, že přetrvávají jevy masové diskriminace v zaměstnání a povolání z let 1969 a následujících, které nebyla odstraněna ani poté, co byla novelizována ustanovení zákoníku práce, na jejichž podkladě tato vlna diskriminací probíhala. Je rovněž možné prokázat, že je zde další nová vlna diskriminací v pracovně právních vztazích v letech 1977 a 1978. Vzhledem

k této situaci, která znamená vážné porušení jednoho z principů, které Mezinárodní organizace práce sleduje a který Československo jako členský stát se zavázalo respektovat, a vzhledem k tomu, že je k dispozici bohatý dokumentační materiál, prokazující porušování těchto principů, považujeme za nezbytné upozornit nezbytnost přešetření skutečného stavu. Při tomto šetření je důležité, aby vzhledem k rozporům ve stanoviscích, byly vedle studia písemných zpráv slyšení i ti, kteří jsou objektem politické diskriminace v zaměstnání a povolání. Proto v zájmu objektivního vyšetření situace považujeme za vhodné, aby MOP v souladu se svým statutem vyslala do ČSSR komisi, která by provedla potřebné šetření a podala MOP zprávu o svých zjištěních. Považovala-li by to taková komise za účelné, poskytla by jí Charty 77 veškerou dokumentaci, kterou o případech porušování práv občanů v pracovní sféře shromáždila.

Jiří Hájek, mluvčí Charty 77, Marta Kubíčová, mluvčí Charty 77; Ladislav Hejdánek, mluvčí Charty 77.

v Praze dne 19. února 1978

oooooooooooo

Podle zpráv dosílých po uzávěrce tohoto čísla poslala skupina asi tří set čs. občanů Federálnímu shromáždění výzvu, a to dne 21. března 1978, aby do programu svých jednání zařadilem otázku zrušení trestu smrti. Tuto výzvu chceme zveřejnit v příslušním čísle.

oooooooooooo